

هبوط آدم(ع) از بهشت؛ کیفر و عقوبت یا امتحان و ابتلا

بر اساس عقاید شیعه با ادله قطعی ثابت شده که پیامبران(ع) هرگز مرتکب گناه نمی‌شوند تا عقوبت و کیفری برای آنان در کار باشد و از همین روی هبوط آدم(ع) از بهشت و فرود آمدن او به زمین، برای امتحان و ابتلاء و نه از بابت عقوبت و کیفر ناشی از خوردن از میوه درخت نهی شده بوده است.

بر اساس عقاید شیعه با ادله قطعی ثابت شده که پیامبران(ع) هرگز مرتکب گناه نمی‌شوند تا عقوبت و کیفری برای آنان در کار باشد و از همین روی هبوط آدم(ع) از بهشت و فرود آمدن او به زمین، برای امتحان و ابتلاء و نه از بابت عقوبت و کیفر ناشی از خوردن از میوه درخت نهی شده بوده است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا)، عصمت انبیاء از زمان تولد تا پایان زندگی، از اعتقادات قطعی و مسلم شیعه است که با دلایل عقلی و نقلی اثبات می‌شود و در این میان داستان حضرت آدم(ع) در بهشت و خوردن او و همسرش از میوه درخت نهی شده(طبق آیات قرآن) و باعث شبهه شدن این مسأله نسبت به عصمت آن حضرت، یکی از محمل‌ها و بهانه‌های جدی برای خدشه‌دار کردن این اعتقاد مسلم از سوی مخالفان عصمت پیامبران(ع) است.

پس از جمع آرای مفسران درباره مجرای خوردن آدم(ع) از میوه نهی شده و خروج او از بهشت، سه تفسیر عمده مطرح می‌شود که یکی مکمل دیگری است: نخست آن‌که آنچه آدم(ع) انجام داد، ترك اولی بود و نه گناه مورد عذاب و عقاب و دوم آن‌که نهی خداوند، نهی ارشادی(و نه مولوی) بود و نهی ارشادی تکلیف‌آور نیست.

سومین تفسیر درباره مجرای خوردن آدم(ع) از میوه نهی شده و سرانجام خروج و هبوط او آن است که محل زندگی آدم(ع) و بهشتی که وی در آن بود، جای تکلیف نبود و محلی برای امتحان و آزمایش و تعلیم و آماده‌سازی آدم برای آمدن بر روی زمین بود و در منابع اسلامی مقام عصمت برای انبیاء(ع) توسط عقل و نقل به اثبات رسیده است.

محققان می‌گویند: 171#&؛ هرگز پیامبری گناه مرتکب نمی‌شود؛ و شخص گناهکار، لایق مقام پیشوایی و رسالت نخواهد بود و رسول الهی در مقام دریافت وحی، ارسال پیام‌های خداوند و انجام وظایف و تکالیف شخصی، مصون از هرگونه خطا، معصیت و اشتباه است. از قرآن کریم که کتاب هدایت و بشارت‌دهنده مؤمنین است و در آن هیچ لغزش و باطلی راه ندارد، درمی‌یابیم که انبیاء و رسولان الهی در هر سه بخش یاد شده معصوم هستند.

مرحوم طبرسی در تفسیر عبارت 171#&؛ قلنا اهبطوا؛ بر آن است که اخراج آدم(ع) از بهشت و فرود آمدن او به زمین از بابت عقوبت و کیفر نبوده است، بلکه ما با ادله قطعی می‌دانیم که پیامبران(ع) هرگز مرتکب گناه نمی‌شوند و هرکس نسبتی به آنها بدهد، از عدم معرفت اوست و بزرگترین دروغ را به خداوند متعال نسبت داده است. پس خروج آدم از بهشت ایجاب کرد که آدم(ع) و حوا به زمین آمده و به تکلیف و مشقت دچار شوند و لباس بهشتی از اندام آنها گرفته شود و آنچه را که خداوند متعال از روی تفضل و لطف به آنها داده بود، از آنها بگیرد و امتحان آنها شدیدتر باشد.

علامه طباطبایی در تفسیر المیزان می‌فرماید: 171#&؛ هبوط همان خروج است و تفاوتش با خروج تنها در این است که هبوط، خروج از مقامی به مقام پایین‌تر است و همین معنا خود دلیل بر این است که مقصود از هبوط، فرود آمدن از مکان بلند نیست، بلکه مراد فرود آمدن از مقام بلند است؛ 171#&؛.

آیت‌الله العظمی سبحانی درباره این سؤال که چگونه توبه کسی که گناهی نکرده، قبول می‌شود یا چگونه کسی که کار بدی انجام نداده، توبه می‌کند؟ می‌نویسد: توبه کردن انسان بر گناه‌کار بودن شخص دلالت نمی‌کند؛ چراکه انبیاء(ع) و اولیاء که در سطح بالاتری از معرفت الهی قرار دارند، همیشه خود را در برابر تکالیفی که خداوند برای آنها مقرر فرموده، مقصر می‌دانند و طلب بخشش می‌کنند.

ذکر لغزش‌های انبیاء(ع) و آنچه خداوند در کتابش تبیین کرده، از روشن‌ترین دلایل حکمت خداوند و قدرت اوست، زیرا می‌دانست معجزات و دلایل انبیاء چنان در دل امت‌ها بزرگ می‌آید که برخی معتقد به الوهیت انبیاء(ع) می‌شوند؛ همان‌گونه که نصاری درباره عیسی‌بن‌مریم(ع) گفتند. بنابراین خداوند این لغزش‌ها را می‌شمارد تا همه بدانند که آن کمالات و صفات الهی را دارا نبودند و کسی فکر الوهیت آنان را در سر نپروراند.

به عقیده سیدمرتضی، خروج آدم(ع) از بهشت عقاب نبود، چراکه سلب لذات و منافع عقوبت ندارد. مرحوم طبرسی مؤلف تفسیر مجمع‌البیان معتقد است که انبیاء از گناه صغیره و کبیره مبرا هستند و انبیاء(ع) عصمت مطلق دارند و این تهی را تنزیهی می‌داند و

می‌گوید: بهتر بود که آدم(ع) از میوه آن درخت نمی‌خورد و با خوردن از آن درخت، ترك اولی مرتکب شد، اما گناهی انجام نداد.

یادآور می‌شود، مقاله «آیا حضرت آدم(ع) نافرمانی کرد؟« به قلم زینب مزرعی فراهانی در شماره نخست از پنجاه و دومین سال از مجله «درس‌هایی از مکتب اسلام« به صاحب‌امتیازی مؤسسه تعلیماتی و تحقیقاتی امام صادق(ع) و مدیر مسئولی فرج‌الله فرج‌اللهی منتشر شده است.